

PS-I.431.1.9.2024

PROTOKÓŁ

KONTROLI KOMPLEKSOWEJ

przeprowadzonej

w Ośrodku Pomocy Społecznej w Rzepinie, Plac Ratuszowy 1.

Działając na podstawie art. 22 pkt. 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2023 r. poz. 901 ze zm.) oraz przepisów rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 2285).

Zespół inspektorów w składzie:

- 1. Krzysztof Frisoli** – starszy inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim, posiadający upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 51-1/2024 z 07 marca 2024 r. – *kierujący zespołem inspektorów;*
- 2. Teresa Ozimek** – starszy inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim, posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 51-2/2024 z 07 marca 2024 r. – *członek zespołu inspektorów;*

przeprowadził, w okresie od 15 marca 2024 r. do 06 maja 2024 r., kontrolę kompleksową w Ośrodku Pomocy Społecznej w Rzepinie (w dalszej części protokołu zwanego Ośrodkiem), w obszarze organizacji i funkcjonowania Ośrodka wiążącego się z realizacją zadań określonych w ustawie o pomocy społecznej.

Celem kontroli było podniesienie jakości świadczonych usług.

Czynności kontrolnych w siedzibie jednostki dokonano 15 marca 2024 r. w obecności Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzepinie.

Ocenie poddano zagadnienia:

1. Pomoc świadczona na rzecz klientów pomocy społecznej;
2. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób bezdomnych;
3. Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
4. Instytucjonalne formy pomocy świadczone osobom zależnym;
5. Warunki do realizacji zadań.

Do oceny powyższych zagadnień przyjęto:

- analizę złożonych wniosków oraz akt świadczeniobiorców;
- analizę Uchwały Rady Gminy Rzepin w sprawie warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze (...);
- analizę zapisów Regulaminu organizacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzepinie;
- analizę zakresu udzielanego wsparcia pod względem adekwatności do potrzeb klientów o ograniczonej samodzielności;

- analizę akt osobowych kierownika i pracowników socjalnych pod względem wymaganych kwalifikacji wskazanych w ustawie;
- analizę wskaźnika zatrudnienia pracowników socjalnych;
- ocenę warunków lokalowych;
- analizę dokumentów udostępnionych kontrolującym w toku czynności dokonanych w siedzibie jednostki oraz dokumentację przekazaną przez Dyrektora Ośrodka w Rzepinie pocztą e-PUAP 22.03.2024r. oraz 19.04.2024r.

Przed przystąpieniem do kontroli, Zespół inspektorów złożył pisemne oświadczenia, o braku okoliczności, uzasadniających wyłączenie od udziału w niniejszej kontroli.

[akta kontroli str. 1-12]

Dokonano na tej podstawie następujących ustaleń:

Ad. 1. Pomoc świadczona na rzecz klientów pomocy społecznej.

• Usługi opiekuńcze

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej (art. 50 ust. 1-3) osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację i w miarę możliwości kontakty z otoczeniem. Usługi sąsiedzkie obejmują pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, podstawową opiekę higieniczno-pielęgnacyjną, przez którą należy rozumieć formy wsparcia niewymagające specjalistycznej wiedzy i kompetencji, oraz, w miarę potrzeb i możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Formą usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania jest pomoc sąsiedzka. Realizacja usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym, a decyzję o ich przyznaniu, zakresie i miejscu świadczenia podejmuje ośrodek pomocy społecznej. Ośrodek pomocy społecznej, powinien zatem posiadać wiedzę o sytuacji i potrzebach osób zależnych przebywających w środowisku. Sytuację tę ustala się na podstawie rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Do oceny zagadnienia przyjęto:

- zapisy uchwały Rady Gminy Rzepin w sprawie szczegółowych zasad przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze (...);
- sprawozdanie resortowe MRiPS-03 stan na 31.12.2023 r.;
- dokumenty udostępnione w toku kontroli tj.: podania, oświadczenia, decyzje administracyjne.

Ośrodek realizuje wsparcie w formie usług opiekuńczych, nie jest świadczona pomoc w formie specjalistycznych usług opiekuńczych oraz usług sąsiedzkich.

Przyznanie pomocy w formie usług opiekuńczych regulują zapisy Uchwały Nr XIX/45/2004 Rady Miejskiej w Rzepinie z dnia 17 sierpnia 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków

przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również trybu ich pobierania.

Koszt jednej godziny usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych ustalany jest kalkulacyjnie przez podmiot świadczący usługi na podstawie rzeczywistych kosztów związanych z ich świadczeniem. Koszt 1 godziny usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w 2023 r. wynosił 24 zł, w 2024 r. - 28,50 zł.

Z danych ujętych w sprawozdaniu resortowym MRiPS-03 na dzień 31.12.2023 r. wynika, że usługi opiekuńcze były realizowane w stosunku do 18 osób. Nie były realizowane specjalistyczne usługi opiekuńcze jak również usługi sąsiedzkie.

Na dzień kontroli z usług opiekuńczych korzystało również 18 osób.

Kontroli poddano akta 5 klientów (18 % dokumentacji), którym w 2023 r. przyznano tą formę pomocy (zał. Tabela nr 1).

Klienci to osoby w wieku 62 - 91 lat. Z analizy akt wynika, że świadczeniobiorcy to głównie osoby samotnie gospodarujące (jedna osoba zamieszkiwała z rodziną). Dokumentacja zgromadzona w sprawie wskazuje na potrzebę przyznania wsparcia w formie usług opiekuńczych. W aktach dwóch osób znajdują się zaświadczenia lekarskie kierowane do Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzepinie celem przyznania usług opiekuńczych, jedna osoba posiada orzeczenie lekarza orzecznika ZUS o całkowitej niezdolności do samodzielnej egzystencji, dwie osoby posiadają orzeczenia Powiatowych Zespołów ds. Orzekania o Niepełnosprawności wraz ze wskazaniem zawartymi w pkt 6 i 7 w zakresie korzystania z systemu środowiskowego wsparcia tj. korzystania z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych, a także stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

Usługi opiekuńcze w przypadku 3 osób zostały przyznane od dnia wydania decyzji bezterminowo, w przypadku 2 osób - na czas określony. Wszystkie osoby zwolnione były z odpłatności z uwagi na ponoszenie dużych wydatków na leki i leczenie. Wszystkim decyzjom nadano rygor natychmiastowej wykonalności z uwagi na wyjątkowo ważny interes strony. W decyzjach określono wymiar godzin oraz zakres usług tj. zacytowano zapisy z ustawy o pomocy społecznej.

Zakres przyznanych usług nie był dostosowany do indywidualnych potrzeb klienta.

Ośrodek nie świadczył usług opiekuńczych w dni wolne od pracy.

Na podstawie analizy akt ustalono, że powodem przyznania usług opiekuńczych są schorzenia związane z wiekiem i stanem zdrowia, niepełnosprawnością, w tym ruchową. Osoby miały znacznie, bądź całkowicie ograniczoną zdolność samodzielności. Jedna osoba była leżąca, jedna poruszała się przy pomocy kul i chodzika.

Pracownik socjalny – w ramach wywiadu środowiskowego - dokonuje oceny sytuacji i analizy potrzeb danego klienta w zakresie usług opiekuńczych. W wydanych decyzjach administracyjnych, Ośrodek nie określał zakresu faktycznie przyznanych usług/czynności opiekuńczych dostosowanych do indywidualnych potrzeb klienta. Zakres usług świadczonych czterem osobom był jednakowy. Tylko w przypadku osoby leżącej, do informacji o potrzebie zaspakajania codziennych potrzeb życiowych dodano opiekę

higieniczną.

Usługi świadczone są w dni robocze. Klienci korzystali z usług: 5 dni w tygodniu po 2 godziny, 5 dni w tygodniu - 1 godzinę, 3 dni w tygodniu - 1 godzinę, 2 dni w tygodniu 3 godziny dziennie. W dni wolne od pracy klienci uzyskiwali wsparcie ze strony osób najbliższych. Wszyscy mieli własne świadczenia emerytalno-rentowe. Z uwagi na duże wydatki związane z kosztami leczeniem byli zwolnieni z ponoszenia odpłatności za świadczone usługi. Nie korzystali z dodatkowej pomocy finansowej Ośrodka.

W wywiadach środowiskowych, w planie pomocy – jako inne formy wsparcia/praca socjalna, pracownik socjalny odnotował: odwiedziny w środowisku, rozmowę z klientem, udzielanie informacji nt. możliwości umieszczenia w dps, leczenia i pielęgnacji, korzystania z transportu „door to door”, utrzymywanie kontaktu z innymi podmiotami i instytucjami w sprawie ewentualnej pomocy/wsparcia dla klienta.

Ośrodek zatrudnia opiekunki w ramach umowy o pracę.

Zespół kontrolny ustalił, że w Ośrodku – w ramach umowy o pracę – zatrudnione są 3 opiekunki. Nie są prowadzone np. karty usług opiekuńczych, czy inny dokument, na podstawie którego można ustalić faktyczny zakres usług świadczonych danej osobie. Zakres realizowanych usług wynika wyłącznie z zakresu obowiązków opiekunów.

[akta kontroli str.13-67; 230-236]

Zadanie realizowane z uchybieniami w zakresie braku wskazania/określenia indywidualnego zakresu świadczonych usług dostosowanych do potrzeb klienta. Do rozważenia realizacja usług opiekuńczych w dni wolne od pracy.

- **Zasiłek stały (udzielana pomoc osobom ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności)**

Zgodnie z zapisem art. 17 ust. 1 pkt 19 ustawy o pomocy społecznej – przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. W myśl art. 37 ust. 1 pkt 1 i 2 cyt. ustawy – świadczenie przysługuje pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej lub osobie pozostającej w rodzinie – niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy. Na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym – zgodnie z art. 45 ust. 1 pkt 1 cyt. ustawy – świadczona jest praca socjalna.

Kontrolującym przedłożono wykaz osób pobierających zasiłki stałe. Na jego podstawie zespół kontrolny ustalił, że – na dzień kontroli – zasiłki stałe z tytułu niepełnosprawności pobierało 31 osób (z wyłączeniem osób z zaburzeniami psychicznymi).

Analizie poddano wybrane akta 5 osób (tj. 16 % dokumentacji osób korzystających z zasiłków stałych pod kątem pełnego rozeznania ich potrzeb (Tabela nr 2). Akta wybrano metodą losową z listy osób pobierającej zasiłek stały.

Z akt poddanych kontroli wynika, że osoby legitymowały się umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, miały wskazania do korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki.

Ośrodek udzielał dodatkowej pomocy osobom pobierającym zasiłek stały. Dostosował wsparcie do indywidualnych potrzeb klienta.

Zespół kontrolny ustalił, że klienci to osoby w wieku: 47 - 71 lat. Klienci zostali objęci ubezpieczeniem zdrowotnym. Osoby, których akta poddano kontroli, prowadziły samodzielne gospodarstwa domowe - dwie mają sporadyczne wsparcie ze strony najbliższej rodziny. W wywiadach środowiskowych – w dwóch przypadkach jako „inne formy wsparcia” odnotowano udzielenie Informacji o możliwości skorzystania z transportu „door to door”, wydano skierowanie do banku żywności, udzielono pomocy w wypełnianiu wniosku o dowód osobisty, dokumentów o uzyskanie orzeczenia o niepełnosprawności, odwiedziny i rozmowę.

W zależności od sytuacji klienci otrzymywali dodatkowe wsparcie m.in. usługi opiekuńcze, zasiłek okresowy, zasiłek celowy, pomoc w ramach programu Posiłek w szkole i w domu, produkty żywnościowe w ramach Funduszu Europejskiego na Pomoc Żywnościową.

[akta kontroli str. 68-129; 221-223; 230-263]

Zadanie realizowane bez uchybień.

- **Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.**

To jedna z przesłanek uzasadniających przyznanie pomocy określona zapisami art. 7 ustawy o pomocy społecznej. Ma zastosowanie w szczególności do rodzin niepełnych i wielodzietnych. W systemie pomocy społecznej pojęcie bezradności wiąże się z faktyczną bezradnością danej osoby, czyli brakiem umiejętności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb swoich i swoich najbliższych.

Ośrodek udziela wsparcia rodzinom z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym szczególnie w rodzinach niepełnych i wielodzietnych. W wywiadach środowiskowych brak adnotacji o funkcjonowaniu rodziny w środowisku i ewentualnych zagrożeniach ze strony środowiska.

Według danych przedstawionych w sprawozdaniu MRiPS-03 – bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego była powodem przyznania pomocy w stosunku do 45 rodzin, w tym 11 wielodzietnych i 24 niepełnych (stan na 31.12.2023 r.).

Na podstawie przedstawionego przez Dyrektora Ośrodka wykazu osób korzystających z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, Zespół kontrolujący ustalił, że – **na dzień kontroli** – z pomocy Ośrodka korzystało **16 rodzin**, w tym: 11 wielodzietnych i 4 niepełne. Asystent rodziny współpracował z 11 rodzinami, w tym dziesięć rodzin objętych było wsparciem zarówno asystenta rodziny jak i nadzorem kuratora sądowego. Pięć rodzin objętych było wyłącznie pracą socjalną.

Zidentyfikowane przyczyny bezradności rodzin to niskie kompetencje wychowawcze, niewydolność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, wielodzietność, w dwóch rodzinach występowała również przemoc, a w dziewięciu alkoholizm, w dwóch choroba psychiczna. Jedna rodzina współpracowała z asystentem z powodu konfliktu małżeńskiego, jedna - potrzeby podniesienia kompetencji rodzicielskich.

Kontrolujący przeanalizowali zaangażowanie pracowników socjalnych we współpracę z asystentem rodziny w czasie trwania asystentury. Ustalili - na podstawie udostępnionej dokumentacji, że współpraca pomiędzy asystentem rodziny a pracownikiem socjalnym trwa przez cały okres pracy z rodziną i polega na stałej wymianie niezbędnych informacji. Pracownik socjalny, asystent rodziny wraz z przedstawicielami innych służb społecznych są członkami zespołu interdyscyplinarnego. Spotkania i konsultacje pracowników socjalnych z asystentami rodzin odbywają się w zależności od potrzeby. Wspólnie ustalają plan pracy z rodziną. W zależności od sytuacji przygotowują korektę planu na każdym etapie asystentury.

Kontrolujący zbadali akta 5 rodzin korzystających – na dzień kontroli - ze wsparcia asystenta (31 % dokumentacji z przedstawionego wykazu - zał. Tabela 3). Dokumentacja zawiera m.in. diagnozę sytuacji rodziny, plan pracy i jego aktualizację. W udostępnionej dokumentacji brak oceny sytuacji rodziny sporządzonej przez pracownika socjalnego, a także kart pracy socjalnej.

W przeanalizowanych rodzinnych wywiadach środowiskowych brak jest analizy w zakresie funkcjonowania rodziny w środowisku i ewentualnych zagrożeń ze strony środowiska (w czterech przypadkach). Natomiast w planie pomocy jest informacja o innych formach wsparcia rodziny.

Z analizy dokumentów wynika, że – w badanym okresie – trzy rodziny doświadczające bezradności (...), i wielodzietne korzystały z pomocy w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”, w tym dofinansowania posiłków dla dzieci w szkole i przedszkolu. Pozostałe dwie nie otrzymywały wsparcia w ramach systemu pomocy społecznej. Posiadały dochody przekraczające kryterium uprawniające do świadczeń z pomocy społecznej.

[akta kontroli str. 130-220; 224-229]

Zadanie realizowane z uchybieniami. W wywiadach środowiskowych brak informacji dotyczących funkcjonowania rodziny w środowisku i ewentualnych zagrożeniach ze strony środowiska. Wskazane jest również prowadzenie kart pracy socjalnej i odnotowywanie działań skierowanych do rodziny w ramach prowadzonej pracy socjalnej.

- **Praca socjalna**

Zgodnie z art. 45 ustawy o pomocy społecznej praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej i nie zależy od ich dochodu. W ustawie o pomocy społecznej (art. 119) praca socjalna wymieniona jest na pierwszym miejscu szczególnych zadań pracownika socjalnego.

Na dzień kontroli pracę socjalną w środowisku realizowało 4 pracowników socjalnych. Nie wszystkie wywiady środowiskowe zawierały adnotacje dotyczące działań i czynności podejmowanych w ramach pracy socjalnej.

W analizowanej dokumentacji (29 teczek – akt klientów korzystających z różnych form wsparcia i pomocy) w wywiadach środowiskowych w pozycji „Diagnoza sytuacji

osoby/rodziny, wnioski pracownika socjalnego", właściwie wskazano na główne problemy klientów.

W planie pomocy osobie/rodzinie - w rodzinnych wywiadach środowiskowych - pracownik socjalny co do zasady odnotowywał informacje o udzielonym i proponowanym wsparciu.

W przypadku - osób z zaburzeniami psychicznymi - brak informacji o innych poza przyznaniem zasiłkiem formach wsparcia.

Sporadycznie - w wywiadach zabrakło informacji na temat funkcjonowania rodziny w środowisku czy zagrożeń ze strony środowiska. Nie w każdym przypadku były też sporządzane plany pomocy, a w istniejących brakuje ukierunkowanych „konkretnych” działań w celu przywrócenia/utrzymania możliwości społecznego funkcjonowania osób/rodzin. Pracownicy socjalni nie wykorzystywali narzędzia pracy jak karta pracy socjalnej, czy kontrakt socjalny.

Zadanie realizowane z uchybieniami. W rodzinnych wywiadach środowiskowych - nielicznych - brak adnotacji dotyczących działań i czynności podejmowanych w ramach pracy socjalnej. Brak informacji dotyczących funkcjonowania rodziny w środowisku i ewentualnych zagrożeniach ze strony środowiska. Nie wykorzystywano w pracy socjalnej takich narzędzi jak karta pracy socjalnej czy kontrakt socjalny.

Ad. 2. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób bezdomnych.

Zgodnie z art. 48 u.o.p.s. osoba lub rodzina ma prawo do schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania, jeżeli jest tego pozbawiona. Zadania te – zgodnie z zapisem art. 17 ust. 1 pkt 3 ustawy – należą do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Wymienione potrzeby stanowią minimum egzystencji, a Gmina zobowiązana jest zapewnić je każdej osobie tego pozbawionej. Obligatoryjne formy zapewnienia schronienia i zasady ich udzielania, zostały określone w przepisie art. 48a ust. 1–10 cyt. ustawy. Udzielanie schronienia – w myśl art. 48a cyt. ustawy – następuje przez przyznanie tymczasowego schronienia w noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych, schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi oraz ogrzewalni. W związku z uzupełniającym się charakterem poszczególnych placówek i różnym zakresem świadczonych w nich usług, każda gmina powinna zapewnić możliwość udzielenia schronienia w każdej z form, nie tylko w zakresie wynikającym z rozeznaczonych potrzeb występujących w danym momencie na terenie gminy, ale także, biorąc pod uwagę potencjalne potrzeby, jakie mogą wystąpić, w tym zakresie w przyszłości. Gminy powinny się również wykazać gotowością do udzielania schronienia w tych formach.

Do oceny tego zagadnienia przyjęto:

- umowy o świadczenie usług tymczasowego schronienia;
- rejestr Wojewody Lubuskiego miejsc udzielania tymczasowego schronienia;
- sprawozdanie resortowe MRiPS-03 stan na 31.12.2023 r.;
- akta 5 klientów zmagających się z bezdomnością;
- dokumenty udostępnione w toku kontroli.

Na terenie gminy Rzepin nie funkcjonuje żadna placówka dla osób bezdomnych. Gmina - w ramach współpracy z organizacją pozarządową - zabezpiecza tymczasowe schronienie wyłącznie w Noclegowni. Nie zostały zawarte stosowne umowy/porozumienia z innymi podmiotami w których przebywają osoby bezdomne z terenu gminy. Zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych regulują zapisy Uchwały Rady Miasta.

Zespół kontrolny ustalił, że – w badanym okresie – Gmina Rzepin podpisała umowę z Fundacją Razem w Świebodzinie (Aneks z 09.08.2018 r. do umowy z 18.05.2018 r.). Umowa dotyczy zapewnienia noclegu, posiłku, prysznica, prania odzieży 1 osobie w Noclegowni dla osób bezdomnych w Świebodzinie. Gmina wpisana jest do Rejestru Wojewody Lubuskiego miejsc tymczasowego schronienia pod pozycją 20.

Gmina nie zawarła umów/porozumień na zabezpieczenie schronienia z placówkami, w których przebywały 2 osoby bezdomne. Dwie osoby (HK, WM) - na dzień kontroli - przebywały w Schronisku dla osób bezdomnych w Chynowie oraz w Warszawie

Ośrodek nie jest przygotowany do zapewnienia osobom bezdomnym tymczasowego schronienia we wszystkich, określonych w ustawie o pomocy społecznej, formach, tj. schronisku dla osób bezdomnych, w tym w formie usług opiekuńczych oraz ogrzewalni. Tym samym, świadczone usługi nie zawsze będą dostosowane do występujących potrzeb.

Osoby bezdomne objęte są świadczeniami pieniężnymi. Nie w każdym przypadku Ośrodek zapewniał osobom bezdomnym tymczasowe schronienie w placówce dla osób bezdomnych stosownie do jego potrzeb.

Według danych przedstawionych w sprawozdaniu MRiPS-03 stan na 31.12.2023 oraz na dzień kontroli – Ośrodek udzielał pomocy z tytułu bezdomności 12 osobom. Do analizy – pod kątem pełnego rozeznania potrzeb klientów – pobrano dokumenty 5 osób tj. 42 % osób bezdomnych, którym udzielono wsparcia (zał. Tabela nr 4). Wszystkie wskazane osoby prowadzą samodzielne gospodarstwo domowe. Tylko 2 osoby utrzymują kontakt z najbliższą rodziną. Jedna osoba pobiera świadczenie emerytalne z ZUS. Pozostałe nie posiadają własnych dochodów - nie są aktywne zawodowo. Tylko jedna osoba jest zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako osoba bezrobotna bez prawa do zasiłku. Dwie osoby bezdomne przebywały w placówkach dla osób bezdomnych, dwie - u znajomych, jedna w przestrzeni publicznej – poczekalni dworca kolejowego (nie wyraża zgody na pobyt w placówce dla osób bezdomnych).

W jednym przypadku, w placówce dla osób bezdomnych przebywa osoba poruszająca się przy pomocy chodzika. W dokumentacji klienta jest m.in. pismo oraz adnotacja urzędowa pracownika socjalnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zielonej Górze oraz Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzepinie z 10.08.2023 r. i 24.08.2023 r. wskazująca, że jego stan zdrowia wymaga podjęcia pilnych działań w sprawie zapewnienia odpowiedniego schronienia. Ponadto zapisy wywiadu środowiskowego wskazują, że klient ma problemy z poruszaniem się. Klient został umieszczony w Schronisku dla osób bezdomnych w Chynowie, gdzie ma zapewnione odpowiednie wsparcie. Sytuacja klienta jest na bieżąco monitorowana przez OPS w Rzepinie w porozumieniu z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Zielonej Górze. W przypadku pogorszenia

stanu zdrowia zostaną podjęte działania w zakresie skierowania klienta do domu pomocy społecznej.

Z analizy dokumentów wynika, że w badanym okresie wszystkie osoby bezdomne uzyskiwały pomoc w formie świadczeń pieniężnych tj. zasiłków okresowych, celowych na zakup posiłku, oraz specjalnych celowych na zakup leków. Były objęte również wsparciem w formie produktów żywnościowych w ramach Funduszu Europejskiego na Pomoc Żywnościową oraz ubezpieczeniem zdrowotnym.

Wszystkie ww. osoby bezdomne były objęte pracą socjalną. Z analizy wywiadów środowiskowych oraz notatek służbowych pracowników socjalnych wynika, że w ramach pracy socjalnej m.in.:

- prowadzono rozmowy wspierające oraz udzielano poradnictwa,
- proponowano skierowanie do placówek dla osób bezdomnych,
- proponowano udział w zajęciach w Centrum Integracji Społecznej
- sugerowano złożenie wniosku do Gminy o przydział lokalu socjalnego.

W okresie objętym kontrolą, Ośrodek nie opracowywał indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności. Nie zawierał również Kontraktów socjalnych.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej – indywidualny program wychodzenia z bezdomności to wsparcie dla osoby bezdomnej polegające na rozwiązywaniu jej problemów życiowych, przede wszystkim problemów rodzinnych, mieszkaniowych i związanych z zatrudnieniem. Natomiast – kontrakt socjalny jest pisemną umową zawartą z osobą ubiegającą się o pomoc, określającą uprawnienia i zobowiązania stron umowy, w ramach wspólnie odejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny.

Ośrodek nie wykorzystał dodatkowej możliwości pomocy w postaci opracowywania programu wychodzenia z bezdomności, w oparciu o który powinna być przyznawana pomoc osobom znajdującym się w kryzysie bezdomności.

Zdaniem kontrolujących, korzystanie przez Ośrodek z możliwości, jakie daje ustawodawca, w szerszym zakresie, przyczyniłoby się do większej aktywizacji osób bezdomnych.

[akta kontroli str. 230-263;268-270;271-274]

Zadanie realizowane z uchybieniami w zakresie braku zagwarantowania schronienia we wszystkich, określonych w ustawie o pomocy społecznej formach. Kierowanie osób bezdomnych do placówek – bez zawartych stosownych umów na zabezpieczenie miejsc. Brak prowadzonej pracy socjalnej z osobami bezdomnymi, w oparciu o indywidualny program wychodzenia z bezdomności lub kontrakt socjalny.

Ad. 3. Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 3, 5, 6 ustawy o pomocy społecznej oraz przepisów ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2123) gmina powinna zapewnić wsparcie i rozwój różnych form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Stosownie do zapisów ustawy o pomocy społecznej gmina powinna organizować i świadczyć specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi, prowadzić i rozwijać infrastrukturę

ośrodków wsparcia dla tej grupy. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, zadaniem jednostki jest rozpoznanie potrzeb klienta i opracowanie indywidualnego planu pomocy (planu pracy socjalnej). Wsparcie udzielane klientowi jest uzależnione od stopnia jego potrzeb, uprawnień, zasobów i możliwości.

Do oceny tego zagadnienia kontrolujący przyjęli analizę:

- losowo wybranych akt 4 klientów z zaburzeniami psychicznymi pobierających zasiłek stały;
- sprawozdania resortowego MRiPS-03 stan na 31.12.2023 r.;
- sprawozdania resortowego MRiPS-06 stan na 31.12.2023 r.;
- danych Głównego Urzędu Statystycznego i Narodowego Funduszu Zdrowia za 2023 r.;
- dokumentów udostępnionych w toku kontroli.

Na koniec 2023 r., liczba osób leczonych z powodu zaburzeń psychicznych w gminie Rzepin wynosiła - 514 osób (dane Lubuskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia). Liczba osób leczonych z powodu zaburzeń psychicznych w stosunku do liczby mieszkańców gminy (9.364 osób – dane Głównego Urzędu Statystycznego na 30.06.2023 r.) stanowiła ok. 5,48% populacji.

W okresie objętym kontrolą, 8 osób posiadających w orzeczeniu o niepełnosprawności symbol 01-U/02-P, korzystało z różnych form wsparcia zapewnianych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzepinie.

Na terenie miasta Rzepin funkcjonuje ośrodek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi – Środowiskowy Dom Samopomocy.

Placówka zabezpiecza potrzeby mieszkańców gminy Rzepin w zakresie opieki nad osobami z zaburzeniami psychicznymi. Oferuje łącznie 22 miejsca, w 3 określonych przepisami profilach tj. A, B, D. Zgodnie ze sprawozdaniem resortowym MRiPS-06 za 2023 r., w roku 2023 z oferty placówki korzystały 22 osoby.

Gmina Rzepin nie realizuje zadania zleconego z zakresy administracji rządowej – organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Dyrektor Ośrodka ustnie wyjaśnił, że nie są świadczone SUO dla osób z zaburzeniami psychicznymi z uwagi na brak zainteresowania mieszkańców tą formą wsparcia. Do Ośrodka – w badanym okresie – nie wpłynął żaden wniosek o przyznanie tej formy pomocy.

Osoby z zaburzeniami psychicznymi z orzeczeniami o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym i znacznym są objęte pomocą w formie zasiłku stałego. Brak podejmowanych działań dostosowanych do sytuacji i potrzeb klienta w ramach pracy socjalnej.

Kontrolujący ustalili, że – na dzień kontroli – spośród 38 klientów pobierających świadczenie pieniężne w formie zasiłku stałego – 7 osób (tj. 18%) posiadało orzeczenia Powiatowych Zespołów do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności z kodami chorobowymi 01-U lub 02-P. 5 osób posiadało orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym, a 2 osoby w stopniu znacznym. Wszystkie osoby prowadziły

samodzielne gospodarstwo domowe. 5 świadczeniobiorców to osoby w wieku produkcyjnym. Najmłodsza osoba – na dzień kontroli – miała 33 lata, a najstarsza 70 lat. Zespół kontrolny przeanalizował dokumentację 4 świadczeniobiorców (tj. 57%) korzystających z zasiłków stałych przyznanych na podstawie wydanych orzeczeń o niepełnosprawności z tytułu zaburzeń psychicznych (zał. Tabela nr 5).

Z analizy dokumentów wynika, że w badanym okresie w/w osoby (w ramach obszaru pomocy społecznej) poza zasiłkiem stałym, uzyskiwały również pomoc w formie zasiłku okresowego oraz celowego na zakup żywności w ramach programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu”.

Z kontrolowanej dokumentacji wynika, że w przypadku 2 osób występuje konieczność stałej lub długotrwałej opieki w związku z ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz korzystania ze wsparcia z systemu środowiskowego w samodzielnej egzystencji. Wszystkie osoby mają natomiast wskazania do korzystania z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych oraz rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki. 2 osoby mają wskazania do zatrudnienia w warunkach zakładu pracy chronionej. Natomiast 1 osoba wymaga uczestnictwa w terapii zajęciowej.

W wywiadach środowiskowych – brak jest adnotacji o podejmowanych działaniach pracownika socjalnego w celu zapewnienia dodatkowych form wsparcia (np. uczestnictwa w zajęciach ŚDS, specjalistycznych usług opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, wsparcia w ramach Programu Asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej). W dokumentacji 1 klienta brak informacji o motywowaniu go do próby podjęcia zatrudnienia (aktywizacji zawodowej).

[akta kontroli str.264-267;275-333]

Zadanie realizowane z uchybieniami w zakresie braku ewidencjonowania – w rodzinnych wywiadach środowiskowych – działań i czynności podejmowanych w ramach pracy socjalnej (np. możliwości uczestnictwa w zajęciach ŚDS, propozycji korzystania z SUO dla osób z zaburzeniami psychicznymi, aktywizacji zawodowej).

Ad. 4. Instytucjonalne formy pomocy świadczone osobom zależnym.

Kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca, w tym domu, zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 16, należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej przysługuje osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Ustawodawca uwarunkował, tym samym, skierowanie osoby do domu pomocy społecznej od rozpoznania jej możliwości funkcjonowania we własnym środowisku, z wykorzystaniem innych form wsparcia. Postępowanie w sprawie skierowania do domu pomocy społecznej należy prowadzić bez zbędnej zwłoki, dla zapewnienia osobom wsparcia właściwego do ich potrzeb i bezpieczeństwa. W czasie czynności kontrolnych zagadnienie badano również pod kątem zabezpieczenia potrzeb osób kierowanych do DPS przed umieszczeniem w placówce.

Do oceny tego zagadnienia przyjęto:

- sprawozdanie resortowe MRiPS-03 – stan na 31.12.2023 r.;
- sprawozdanie resortowe MRiPS-06 – stan na 31.12.2023 r.;
- wykaz osób przebywających w domach pomocy społecznej w latach 2023 – 2024 oraz na dzień kontroli;
- informacje Dyrektora Ośrodka;
- dokumentację osób przebywających w DPS – analizie poddano dokumentację 4 osób (tj. 20%), które – w badanym okresie – przebywały w domu pomocy społecznej.

Gmina realizuje zadanie obowiązkowe w zakresie kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy, w tym domu. Ośrodek zapewnia wsparcie osobom przed umieszczeniem w domach pomocy społecznej.

Kontrolujący ustalili, że gmina ponosi odpłatność za pobyt swoich mieszkańców w domach pomocy społecznej. W 2023 r. wydatkowano na ten cel kwotę 1.028.732,14 zł, natomiast na 2024 r. zaplanowano 1.100.000,00 zł.

Zgodnie ze sprawozdaniem resortowym MRiPS-03 – stan na 31.12.2023 r. – w domach pomocy społecznej przebywało 22 mieszkańców, za pobyt których częściową odpłatność ponosiła Gmina. Na dzień kontroli – w domach pomocy społecznej – przebywało 20 mieszkańców.

W 2024 r. Ośrodek nie skierował do DPS żadnej osoby, a w 2023 r. – 4 osoby. Wszystkie złożone wnioski zostały rozpatrzone pozytywnie, w tym 2 na podstawie postanowienia Sądu. Kontrolujący nie stwierdzili sytuacji, w której Ośrodek odmówił skierowania do DPS. Z udostępnionej dokumentacji wynika, że Ośrodek podpisał – na podstawie art. 103 ustawy o pomocy społecznej – 5 umów z osobami zobowiązanymi do ponoszenia kosztów odpłatności za pobyt mieszkańca w domu pomocy społecznej (tj. małżonkiem, zstępnymi przed wstępnymi mieszkańca domu).

Z przedłożonej listy osób przebywających w domu pomocy społecznej – kontroli poddano akta 4 osób (zał. Tabela nr 6). Klienci to osoby w wieku 21 – 95 lat. Wszystkie posiadały orzeczenia o niepełnosprawności w stopniu znacznym i zaświadczenia lekarskie o konieczności całodobowej opieki z powodu stanu zdrowia oraz wieku. Przed umieszczeniem w placówce dwie osoby przebywały w placówce opiekuńczo – wychowawczej. Pozostałe miały zapewnioną pomoc w formie usług opiekuńczych, a w 1 przypadku dodatkowo wsparcie ze strony wspólnie zamieszkującej rodziny.

Kontrolowane wywiady środowiskowe zawierały informacje o przyznanych formach pomocy oraz o ewentualnym wsparciu ze strony rodziny. W planie pomocy w pozycji praca socjalna oraz notatkach służbowych – informacja o propozycji skierowania ww. osób do domu pomocy społecznej.

[akta kontroli str. 230-263; 334-343]

Zadanie realizowane bez uchybień.

Zachowane były terminy określone przepisami dotyczące sporządzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego w miejscu zamieszkania, przeprowadzenia aktualizacji wywiadów oraz wydania decyzji administracyjnej.

Poddana kontroli dokumentacja – osób korzystających z usług opiekuńczych, zasiłków stałych, bezdomnych, osób z zaburzeniami psychicznymi, kierowanych do domów pomocy – była kompletna. Zachowane były terminy określone przepisami (data: sporządzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego, wydania decyzji administracyjnej). Wydany decyzjom nadano rygor natychmiastowej wykonalności. Pomoc została przyznana zgodnie z wnioskami i rozpoznanymi potrzebami klientów. Decyzje wysyłane były za zwrotnym potwierdzeniem odbioru lub odbierane osobiście w siedzibie Ośrodka. Ośrodek wydawał decyzje zmieniające wysokość odpłatności, w związku ze zmianą sytuacji finansowej osoby przebywającej w domu pomocy społecznej i zmianą średniego miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca, na podstawie przeprowadzanych aktualizacji wywiadów środowiskowych.

Ad. 5. Warunki do realizacji zadania.

Realizacja ustawowych zadań możliwa jest wyłącznie wtedy, gdy spełnione są wszystkie warunki. Ustawodawca zapewnił obowiązek zatrudnienia minimalnej liczby wykwalifikowanych pracowników socjalnych (art. 110 u.o.p.s) jako gwarancję odpowiedniej jakości usług i pracy socjalnej z osobą i/lub rodziną. Warunkiem realizacji zadań jest również możliwość zaproponowania klientowi adekwatnej do jego potrzeb oferty (poza wsparciem finansowym), czy możliwość przeprowadzenia z nim osobistej rozmowy, gwarantującej intymność, poszanowanie godności i zapewnienie poczucia bezpieczeństwa. Sprawną realizację zadań umożliwia również współpraca z innymi lokalnie działającymi podmiotami, tj. instytucjami i organizacjami pozarządowymi realizującymi zadania na rzecz określonych grup klientów i społeczności lokalnej.

Do oceny tego zagadnienia kontrolujący przyjęli analizę:

- dokumentacji, która reguluje funkcjonowanie i organizację Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzepinie (statut, regulamin organizacyjny, upoważnienia Dyrektora Ośrodka);
- akt osobowych dyrektora i pracowników socjalnych;
- danych GUS w zakresie liczby mieszkańców gminy – stan na 30.06.2023 r.;
- sprawozdań resortowych MRiPS-03 stan na 31.12.2023 r. oraz MRiPS-06 stan na 31.12.2023 r.;
- oraz przeprowadzili oględziny obiektu oraz pomieszczeń OPS – korzystając z prawa nadanego w art. 126 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej.

Działalność Ośrodka regulują stosowne uchwały Rady Miasta oraz zarządzenia wewnętrzne Dyrektora Ośrodka.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzepinie działa na podstawie Uchwały Nr XVI/4/96 Rady Miejskiej w Rzepinie z dnia 28 lutego 1996 r. oraz Regulaminu organizacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzepinie wprowadzonego Zarządzeniem Burmistrza Rzepina Nr RO.0050.89.2021 z dnia 31 grudnia 2021 r.

Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzepinie posiada upoważnienie do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy (Zarządzenie Nr RO.0050.106.2023 Burmistrza Rzepina z dnia 29 grudnia 2023 r.).

Warunki lokalowe Ośrodka nie stwarzają możliwości pełnej realizacji zadań oraz profesjonalnej obsługi klienta. Wewnątrz budynku bariery architektoniczne - schody.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzepinie zlokalizowany jest w budynku Urzędu Miasta Rzepin. Każda z tych instytucji ma odrębne wejście do budynku. Wejście do Ośrodka posiada schody. Przed wejściem do budynku zamontowany jest dzwonek przywoławczy umożliwiający zgłoszenie potrzeby i ewentualnej pomocy w wejściu do budynku przy wykorzystaniu łazika schodowego. Wewnątrz budynku występują bariery architektoniczne – schody, które utrudniają osobom z niepełnosprawnością (np. poruszającym się na wózku inwalidzkim) swobodny dostęp do wyższych kondygnacji ośrodka.

Pomieszczenia którymi dysponuje Ośrodek znajdują się na poziomie pierwszym i drugim (poziomy znajdują się na półpiętrach). Na pierwszym półpiętrze znajduje się 8 pomieszczeń, na drugim - 3 pomieszczenia. Pracownicy socjalni dysponują 3 dwuosobowymi pokojami. Jeden pokój przeznaczony wyłącznie dla pracowników socjalnych, pozostałe dwa dla pracownika socjalnego oraz asystenta rodziny/referenta ds. świadczeń wychowawczych. Pokoje są małe, nie ma możliwości wydzielenia oddzielnego pomieszczenia do przyjmowania klientów indywidualnych. Ośrodek stara się zapewnić intymność przeprowadzanych rozmów z klientami m.in. poprzez opuszczenie pokoju przez jednego z pracowników.

Ośrodek czynny jest w dni robocze: w poniedziałki w godz. 7.30 – 16.30, od wtorku do czwartku w godz. od 7:30 do 15:30, oraz w piątki w godz. 7.30 – 14.30.

Teren gminy podzielony jest na 4 rejony opiekuńcze zgodnie z liczbą zatrudnionych pracowników socjalnych. W przypadku nieobecności pracownika socjalnego, klientów przyjmuje pracownik pozostający na terenie Ośrodka.

W Ośrodku prowadzony jest jeden wspólny dziennik korespondencyjny, w którym rejestrowane są wnioski, wpływające pisma, wizyty osobiste, rozmowy telefoniczne lub inne sprawy klientów. Sporządzane przez pracowników notatki urzędowe dołączane są do akt sprawy.

Wszyscy pracownicy ośrodka w sprawach rozstrzygnięcia skomplikowanych spraw dotyczących klientów mają możliwość skorzystania z porad Kancelarii Adwokackiej. Ośrodek w tej sprawie ma podpisaną umowę z kancelarią na usługi prawne w formie telefonicznej lub e-mailowej.

Dla mieszkańców i klientów Ośrodka, Gmina oferuje Punkt nieodpłatnej pomocy prawnej oraz poradnictwa obywatelskiego w Miejskim Domu Kultury w Rzepinie (3 razy w tygodniu: poniedziałki, wtorki i środy). Informacja jest ogólnodostępna na tablicy informacyjnej ośrodka.

Na dzień kontroli Ośrodek nie spełniał wskaźnika zatrudnienia pracowników socjalnych określonego zapisami ustawy o pomocy społecznej (proporcjonalnie do liczby mieszkańców gminy / liczby środowisk objętych pracą socjalną).

Realizację zadań gwarantuje zatrudnienie pracowników socjalnych w wymaganym ustawowo wymiarze posiadających odpowiednie przygotowanie do wykonywania zawodu, stale podnoszących kwalifikacje. Stan zatrudnienia pracowników socjalnych

w ośrodku pomocy społecznej określa art. 110 ustawy o pomocy społecznej, który w ust. 11 stanowi, że: ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2.000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Ponadto ust. 12 wskazuje, że ośrodek pomocy społecznej musi zatrudniać w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż 3 pracowników socjalnych.

Na dzień kontroli Ośrodek zatrudniał 4 pracowników socjalnych w pełnym wymiarze czasu pracy. Każdy z pracowników socjalnych ma wyznaczony rejon opiekuńczy i świadczy pracę socjalną i przeprowadza rodzinne wywiady środowiskowe poza siedzibą jednostki. Średnio **na jednego pracownika socjalnego przypadało 2.341 mieszkańców** (liczba mieszkańców ogółem – 9.364 osób – stan na 30.06.2023 r. dane GUS) oraz **54 środowisk pracy objętych pracą socjalną** (217 rodzin objętych pomocą społeczną wg sprawozdania MRiPS-03 stan na 31.12.2023 r.).

Dyrektor Ośrodka nie posiadał wymaganych kwalifikacji. Pracownicy socjalni spełniają wymagania kwalifikacyjne określone w ustawie o pomocy społecznej.

Kwalifikacje osoby kierującej ośrodkiem pomocy społecznej określa art. 122 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym „osoby kierujące jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej są obowiązane posiadać co najmniej 3-letni staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej”.

W ramach prowadzonych czynności ustalono, że pracownik, który na dzień kontroli był zatrudniony na stanowisku Dyrektora Ośrodka - nie posiadał wymaganych kwalifikacji. Obowiązki Dyrektora Ośrodka realizował od 01 stycznia 2024 r.

Powyższe było przedmiotem odrębnie prowadzonego postępowania nadzorczego. Z dniem 22 kwietnia 2024 r. na stanowisku Dyrektora Ośrodka została zatrudniona osoba, spełniająca wszystkie wymagane przepisami prawa kwalifikacje.

Wymogi kwalifikacyjne pracowników socjalnych określa art. 116 i art. 156 ustawy o pomocy społecznej. Z akt osobowych pracowników socjalnych wynika, że wszyscy posiadają kwalifikacje wymagane na zajmowanym stanowisku.

Pracownicy socjalni – zgodnie z przepisami – otrzymują dodatek do wynagrodzenia za pracę w środowisku.

Zgodnie z art. 121 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej pracownikowi socjalnemu zatrudnionemu w pełnym wymiarze czasu pracy w samorządowych jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, do którego podstawowych obowiązków należy świadczenie pracy socjalnej lub przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych poza siedzibą jednostki, przysługuje wypłacany co miesiąc dodatek do wynagrodzenia. W toku kontroli ustalono, że pracownicy socjalni świadczący – na dzień kontroli – pracę w środowisku otrzymują w/w dodatek.

Wszyscy – zatrudnieni w Ośrodku – pracownicy socjalni świadczący pracę podnosili

kwalifikacje zawodowe. Uczestniczyli w szkoleniach merytorycznych.

Zgodnie z art. 119 ust. 2 pkt 6 ustawy o pomocy społecznej, pracownik socjalny obowiązany jest podnosić swoje kwalifikacje zawodowe poprzez udział w szkoleniach i samokształcenie. Z analizy akt osobowych wynika, że w badanym okresie wszyscy pracownicy socjalni świadczący pracę w środowisku uczestniczyli w szkoleniach z obszaru przeciwdziałania przemocy domowej oraz pomocy społecznej.

Dyrektor Ośrodka – w okresie objętym kontrolą – nie uczestniczył w żadnym szkoleniu merytorycznym.

[akta kontroli str.275-333;344-359]

Zadanie realizowane z uchybieniami. Pracownik realizujący – w okresie od 01.01.- 21.04.2023r. - obowiązki dyrektora jednostki nie posiadał wymaganych kwalifikacji. Ośrodek nie spełnia określonego zapisami ustawy o pomocy społecznej wskaźnika zatrudnienia pracowników socjalnych. Warunki lokalowe Ośrodka nie stwarzają pełnej możliwości profesjonalnej obsługi klienta.

Wnioski:

1. Ośrodek realizuje wsparcie w formie usług opiekuńczych. Ośrodek nie zapewnia usług opiekuńczych w dni wolne od pracy.
2. Zakres usług opiekuńczych nie jest dostosowany do indywidualnych potrzeb klienta.
3. Osobom korzystającym z zasiłku stałego Ośrodek udzielał pomocy adekwatnie do rozpoznanych potrzeb.
4. Ośrodek realizuje wsparcie względem rodzin doświadczających bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.
5. Brak pełnej informacji o podejmowanych działaniach w ramach współpracy pracownika socjalnego z asystentem rodziny w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (informacja w rodzinnych wywiadach środowiskowych, karty pracy socjalnej).
6. Brak - w pełni – wykorzystywanych narzędzi w pracy socjalnej np. kontrakt socjalny. Nie wszystkie rodzinne wywiady środowiskowe zawierały adnotacje dotyczące działań i czynności podejmowanych w ramach pracy socjalnej.
7. Ośrodek nie jest przygotowany do zapewnienia osobom bezdomnym tymczasowego schronienia we wszystkich, określonych w ustawie o pomocy społecznej formach, tj. brak zapewnienia wsparcia w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi i ogrzewalni.
8. Do uregulowania kwestia umów/porozumień z placówkami dla osób bezdomnych (Chynów, Warszawa), w których przebywają osoby bezdomne z gminy Rzepin.
9. Na terenie gminy Rzepin funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy.
10. Gmina nie realizuje zadania zleconego z zakresu administracji rządowej – organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Brak wniosków o tę formę pomocy.
11. Gmina realizuje zadanie w zakresie kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy, w tym domu. Ośrodek –

stosownie do sytuacji – zapewnia wsparcie przed umieszczeniem w domach pomocy społecznej.

12. Działalność Ośrodka regulują stosowne uchwały Rady Miasta w Rzepinie oraz zarządzenia wewnętrzne Dyrektora Ośrodka.
13. Wewnątrz budynku występują bariery architektoniczne. Osoba z niepełnosprawnością ma możliwość wejścia do budynku przy wykorzystaniu łazika schodowego.
14. Warunki lokalowe Ośrodka nie stwarzają możliwości profesjonalnej obsługi klienta. Brak możliwości wydzielenia oddzielnego pomieszczenia do przyjmowania klientów indywidualnych.
15. Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzepinie nie spełnia wymaganego wskaźnika zatrudnienia pracowników socjalnych.
16. Pracownik, który na dzień kontroli był zatrudniony na stanowisku Dyrektora Ośrodka - nie posiadał wymaganych kwalifikacji.
17. Pracownicy socjalni Ośrodka posiadają kwalifikacje wymagane na zajmowanym stanowisku.
18. Pracownicy socjalni Ośrodka, w badanym okresie podnosili kwalifikacje poprzez udział w szkoleniach merytorycznych.

Wnioski wymienione w punktach 2, 7, 8, 15, 16 stanowią istotne uchybienia.

Wnioski wymienione w punktach 5, 6, stanowią uchybienia.

Wnioski wymienione w punktach 13, 14 stanowią sugestię Zespołu Kontrolującego.

Za stwierdzone uchybienia odpowiedzialny jest Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzepinie.

Na tym kontrolę zakończono.

O przeprowadzonej kontroli dokonano wpisu do książki kontroli znajdującej się w Ośrodku Pomocy Społecznej w Rzepinie, pod pozycją nr 11.

POUCZENIE

Zgodnie z § 17 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej, Kierownik jednostki podlegającej kontroli może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając, w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyn tej odmowy.

Ponadto dyrektorowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim wobec zastrzeżeń.

Niniejszy protokół kontroli sporządzono w 3 jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden przekazano Dyrektorowi Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzepinie, drugi Burmistrzowi Rzepina, trzeci pozostawiono w aktach Wydziału Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wielkopolskim.

Kontrolujący:

STARSZY INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Oddziale Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
w Wydziale Polityki Społecznej

Krzysztof Frisoli

STARSZY INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Oddziale Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
w Wydziale Polityki Społecznej

Teresa Ozimek

Gorzów Wielkopolski, dnia 15.05.2024 r.

Dyrektor Ośrodka:

Z up. BURMISTRZA
Dyrektor
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Rzepinie

Sławomir Karatysz

Rzepin, dnia 21.05.2024 r.